

Puheenvuoro

Riistantutkimus rahoituksen ja rakenteiden rajussa muutoksessa

Vesa Ruusila

Photo: Veli-Matti Väänänen

Viimeaikaiset sektoritutkimuksen ja yliopistolaitoksen rahoitus- ja rakennemuutokset pyrkivät vastaamaan yhteiskunnasta tulevaan uudistumistarpeeseen ja säästöpaineesiin. Raju muutostahti ei kuitenkaan helpota vastaamaan tutkimuksen sisällölle asetettuihin odotuksiin innovaatioista taloudellisen kasvun kiihdyttäjänä ja uusien, kustannustehokkaiden ratkaisumallien kehittämistä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Muutokset heijastuvat myös riistantutkimukseen, jolla on vahvat perinteet suomalaisessa tutkimuksessa niin yliopistoissa kuin maa- ja metsätalousministeriön ohjaamassa sektoritutkimuksessa.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos edeltäjinään vastasi suomalaisen riistantutkimuksen suurimmasta volyymistä useiden vuosikymmenien ajan. Fuusioituminen Luonnonvarakeskukseksi (Luke) yhdessä maa- ja elintarviketalouden (MTT) ja metsätalouden (Metla) tutkimuksen kanssa ajoittuu hetkeen, jolloin neljännes Luken budjettirahoituksesta leikataan muutamassa vuodessa. Tämä heijastuu kaikkeen budjettivaroin tehtävään tutkimukseen ja haastaa suurelta osin aiemman toimintamallin myös riistantutkimuksessa.

Vaikka nyt tehtävät budjettileikkaukset ovat vaikuttavuudeltaan omassa luokassaan, valtion suora rahoitus on jo usean vuoden ajan ollut laskussa. Ulkoisen rahoituksen vähenemisen kautta tuleva paine ei kuitenkaan ole ainoa riistantutkimusta muuttanut tekijä. Aiemmin hyvin ekologiapainotteisen alan rinnalle on yhä näkyvämmiin nousnut sosio-ekonominen tutkimus. Ihmisen, instituutioiden ja niiden luontosuhteen tutkimuksen

kasvun taustalla on eräs riistantutkimuksen vahvuuksista, tiedon hyödyntäminen käytännössä. Etenkin suurpetokantojen runsastumisen ja niiden aiheuttamien konfliktien myötä tarve tutkitulle tiedolle ja aloitteille ihmisen ja suurpetojen välisten ongelmien lieventämiseen on kasvanut. Ekologinen tieto ei tässä yksin riitä. Tiedontarve on ilmeinen myös suurpetojen positiivisten vaikutusten tutkimuksessa niin luonnon monimuotoisuuden kuin luontomatkaillen näkökulmista. Riistalajiston ja ihmisen vuorovaikutus luokin hyvät edellytykset aidosti monitieteiselle lähestymistavalle.

Miltä näyttää riistantutkimuksen tulevaisuus? Jatkossakin riistakantojen suojelun ja säätelyn kotimaiset ja kansainväliset tarpeet edellyttävät korkeatasoista, vertailukelpoista seurantatietoa. Tähän perustehtävään käytettävissä olevat resurssit näyttävät olevan niukkenemassa ja haasteena onkin tuottaa tieto yhä kustannustehokkaammin. Viime vuosina seurantojen lippulaivaksi on noussut riistakolmiojärjestelmä erityisesti tiedon käytettävyyden, kustannustehokkuuden ja tietohallinnon kautta. Seurannan tulosten käyttö muuttaman viikon aikajänteellä metsästyksen säätelyssä, aineistonkeruun perustuminen vapaaehtoistyöhön ja moderni tietotekniikka ovat elementtejä, jotka ovat oivia malleja julkisen päätöksenteon tukemiseen muillekin valtionhallinnon aloille.

Seurantojen ulkopuolinen tutkimus määrittänyt yhä enemmän yksittäisten rahoittajien näkemyksen ja sieltä kanavoituvan yhteiskunnallisen ja kansainvälisen tiedontarpeen kautta. On helppo ennustaa, että suurpetokysymykset tulevat edellyttämään tutkimusta myös muualla Euroopassa. Ilmastonmuutokseen ja globalisaatioon liittyvät seikat, kuten vieraslajien levittäytyminen, uudet taudit ja loiset sekä taantuvat riistalajit, luovat tietotarpeita, joihin riistantutkimuksen on vastattava. Liiaksi runsastuneiden ja erityisesti uhanalaiseksi luokiteltujen lajien aiheuttamat vahingot ovat vaikeasti ratkaistavia, monisyisiä ja ilkeitä ongelmia. Tutkimukselta odotetaan vastauksia ja ratkaisumalleja yhä monimutkaisempiin ongelmiin, mikä usein edellyttää monitieteisen ja yhtä laajajärjestelmän, monilajisia vuorovaikutuksia peilaavan lähestymistavan.

Riistantutkimuksen kiistattomia etuja ovat eri toimijoiden yhteistyöhön perustuva vahva tutkimustraditio ja sovellettavuus käytännössä. Haasteena on nähdä se osana biotalouden laajaa, huimia kasvunäkymiä sisältävää kokonaisuutta. Riistantutkimuksessa kietyvät luonnonvarojen ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisesti kestävä hyödyntämisen elementit, joita on luonteva yhdistää niin maa- ja metsätalouteen kuin yhteiskuntatieteisiin. Menestyminen kilpaillun tutkimusrahoituksen maailmassa edellyttää korkean laadun lisäksi uusia ideoita, lähestymistapoja ja sovellettavuutta – kaikki elementtejä joihin riistantutkimus tarjoaa erinomaiset puitteet.